

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 170/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maksuttomasta luottokiellosta identiteettivarkauksien ehkäisemiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sakari Puiston /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 170/2019 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä identiteettivarkauksien ehkäisemiseksi ja valmisteleeko hallitus maksuttoman luottokiellon käyttöönoton?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Oikeusministeriön yhteyteen sijoitettu rikosentorjuntaneuvosto perusti vuonna 2017 työryhmän tarkastelemaan petosrikollisuuden tilaa. Työryhmä tarkasteli identiteettivarkauksia osana tilauspetoksia, sillä ne tulevat poliisin tietoon valtaosin muiden petosrikosten tutkinnan yhteydessä.

Vaikka tilauspetoksissa rikosvahinko kohdistuu yleensä tuotteet myyneisiin yrityksiin, ellei uhri ole syyllistynyt selvään huolimattomuuteen, niin uhrille voi seurata muita haittoja, kuten maksuhäiriömerkintöjä. Usein identiteettivarkauden keskeisin haitta yksityishenkilölle on identiteettivarkaudesta seuranneen haitan selvittämiseen käytetty aika. Kirjallisessa kysymyksessä keskeisenä asiana oleva omaehtoinen luottokielto ei varsinaisesti ehkäise identiteettivarkauksia, mutta rajoittaa identiteettivarkauden uhriin kohdistuvia rikoshaittoja.

Säännös identiteettivarkaudesta lisättiin Suomen rikoslain lukuun tieto- ja viestintärikoksista vuonna 2015 (Rikoslain 38 luku Tieto- ja viestintärikoksista / 9a § (10.4.2015/368) Identiteettivarkaus). Rikoslain ohella EU:n tietosuojasetus suojelee henkilötietoja. Asetuksen soveltaminen alkoi Suomessa keväällä 25.5.2018.

Hallitus tukee rikosentorjuntaneuvoston työryhmän näkemystä, että identiteettivarkauksien torjunnassa keskeisessä asemassa ovat tavalliset kansalaiset. Valtaosan identiteettivarkauksissa hyödynnettävistä henkilötiedoista on luovuttanut uhri itse internetissä. Uhrien tietoja kerätään muun muassa sosiaalisen median profiilien kautta ja tietojenkalastelusivustoilla. Esimerkiksi Rikosuhripäivystys on kerännyt selkeitä neuvoja yksityishenkilöille identiteettivarkauksilta suojautumiseen ja niiden seurauksilta varautumiseen.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 170/2019 vp

Hallitus korostaa myös, että viranomaiset pystyvät omalla toiminnallaan vaikuttamaan identiteettivarkauksien torjuntaan tarkastelemalla, milloin henkilötunnuksen sisällyttäminen asiakkaalle lähetettäviin kirjeisiin on perusteltua.

Henkilötietoja voidaan kerätä myös organisaatioihin kohdistuvilla tietomurroilla, joiden avulla rikollinen voi saada käsiinsä suuren määrän henkilötietoja. Tässä yhteydessä EU:n yleinen tietosuojasetus parantaa mahdollisuuksia identiteettivarkauksien torjuntaan. Organisaatiot ovat tietosuojasetuksen myötä velvollisia ilmoittamaan rekisteröidyille yksityishenkilöille ja tietosuojaviranomaiselle tietoturvaloukkauksista, jotka aiheuttavat korkean riskin yksityishenkilöiden oikeuksille ja vapauksille (artikla 34). Hallitus kokee EU:n yleisen tietosuojasetuksen tarjoavan riittävät työkalut laajoihin tietomurtoihin liittyvien identiteettivarkauksien rikoshaittojen torjumiseksi.

Kysymys liittyy myös kansalaisten ylivelkaantumisongelmaan. Tämä on tärkeä kysymys, johon hallitus tulee panostamaan toimillaan. Hallitusohjelmaan sisältyy useita ylivelkaantumisen ja siihen liittyvien ongelmien vähentämiseen tähtäviä toimia. Näitä ovat mm. seuraavat kirjaukset hallitusohjelmassa:

- positiivisen luottotietorekisterin käyttöönotto hallituskauden aikana
- talous- ja velkaneuvonnan vahvistaminen
- valvontaviranomaisten, kuten kuluttaja-asiamiehen ja Finanssivalvonnan, mahdollisuuksia puuttua säännösten rikkomiseen kuluttajaluottoja tarjottaessa parannetaan
- kuluttajaluottojen 1.9.2019 voimaan tulleen hintasääntelyn tehokkuuden seuranta ja mikäli puutteita havaitaan, ryhdytään toimenpiteisiin sääntelyn tehostamiseksi ja kuluttajaluottojen markkinoinnin sääntelyn tiukentamiseksi
- yksityishenkilön velkajärjestelyn ja yrityssaneerausta koskevien lakien muutostarpeiden selvittäminen tavoitteena velkajärjestelyjen ja niiden kattavuuden parantaminen
- myös muiden kuluttajaluottoja tarjoavien luotonantajien kuin luottolaitosten rekisteröinnin ja valvonnan keskittäminen Finanssivalvontaan
- sosiaalisen luotonuksen valtakunnallistaminen ja talousosaamisen lisääminen.

Helsingissä 17.10.2019

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 170/2019 vp